

ו. כל דבר שחוצץ בטבילה בגוף, חוצץ בנטילת ידים. (ודוקא לאכילה, אבל לנגיעת חולין שנעשו על טהרת התרומה – לא החמירו. תוס').

(והציצה פוסלת במיעוט אם מקפיד עליו. וברוב, אפילו אינו מקפיד. אבל במיעוט שאינו מקפיד – אינו חוצץ. ע"י תוס'; רא"ש; שו"ע או"ח קס"א. וע"ש ברמ"א שהביא דעה שאין חציצה בנטילה, אך כתב שהעיקר כדעה ראשונה.)

ובשו"ת אור לציון (או"ח ח"ב מו,ה) התיר ליטול עם 'לקה' מרוחה על הצפרנים, ובלבד שלא החלה להתקלף, כי אז צריך להסיר את כולה. וכן 'חינה' שיש רגילים ליתן על היד בשמחות – אינה חוצצת בנטילת ידים, כי כל לנאות אינו חוצץ).

ז. אמר רב: נוטל אדם את שתי ידיו שחרית ומתנה עליהן לאכילה לכל היום. ובלבד שיזהר מלטנפם ומלטמאם. וכן הורה ר' אבינא לבני פקתא דערבות, שאין המים מצויים להם. לדעה אחת, רק בשעת הדחק התיר, ודלא כרב. ולדעה אחרת, אפילו שלא בשעת הדחק, וכרב. (ונקטו הרשב"א, הרא"ש, הריטב"א והר"ן, שהלכה כלשון זו, שלא נחלק על רב. ולדעת רבנו חננאל אין להקל אלא בשעת הדחק. ומשמע ברשב"א שלמעשה יש לחוש לדעת ר"ח, הגם שתמה עליו.)

התוס' צדדו לתירוץ אחד, שאף לרב אין מועיל תנאי אלא כשאין מים בסמוך לו, או גם אם יש לו אלא שצריך אותם לדבר אחר.)

דף קז

קסז. א. האם נוטלים לידיים בזרם מים המקלח (בצינור או בתעלה וכדו') מכה שפיכת אדם?

ב. אלו תנאים נאמרו בכלי הכשר לנטילה?

ג. אלו תנאים נאמרו בסוגיא בטיב המים הכשרים לנטילה?

ד. מהו שיעור המים הנצרך לנטילה?

ה. האם כשר לאכול פת ע"י כריכת מפה ללא נטילה?

ו. המאכיל אדם אחר – האם יש חיוב נטילה לאוכל או למאכיל?

א. אין נוטלים לידיים בזרם מים המקלח בצינור או בתעלה, באופן שאין המים מחוברים למקורם, (יאור, נחל, ים וכדו') אלא באים לשם ע"י שפיכת אדם. ואולם אם מקריב ידיו למקום הדלי השופך – כשר, שאז המים באים על ידיו מכה שפיכת האדם.

ואם יש נקב בדלי הדולה ומשקה, בשיעור 'כונס משקה' – מועיל הנקב ליצור חיבור למים שביאור וכו', שהרי הקילוח המקלח מהנקב מהווה חיבור למים שבדלי. ולכן אפשר לטבול שם את הידיים. (לגרסת הרי"ף ולפירושו, אין נקב ככונס משקה מהווה חיבור להכשיר. רא"ש.)

(יש לדייק מרש"י שאם יש שיעור מקוה בתעלת המים – כשר לטבול בו הידיים. ואולם התוס' כתבו שא"א לטבול במים שאובים. ובה"ג מכשיר לטבול ידים בכלי, שהטבילה כנטילה. ובמים שאינם שאובים, שאין בהם שיעור מקוה – נחלקו הראשונים אם כשר לטבול בהם כשהם בקרקע – ע' רש"י ותוס' וש"ד לעיל. וערש"ש.)

ב. הכלי צריך להחזיק רביעית. ניקב ב'כונס משקה' – פסול.
 מגופת חבית, חמת או כפישה – שהתקנים לצורך נטילה, כשרים. (התוס' מפרשים שהמגופה אמנם מכילה רביעית ללא תיקון, אלא שאינה יכולה לעמוד ללא סמיכה בדבר אחר, ולכן היא פסולה, שאינה מחזקת רביעית כמות שהיא לבדה, והתקנתה היינו הרחבת בסיסה עד שעומדת בפני עצמה. ואולם כלי שכך דרכו מלכתחילה, לקבל משקין ע"י סימוך וכדומה – כשר. עפ"י הרא"ש).
 אבל שק וקופה, היות ולא נועדו למים, כי רובם אינם מקבלים משקים, אעפ"י שאלו יכולים לקבל – אינם כשרים לנטילה. (והראשונים הוסיפו, אפילו תקנם שיוכלו לישב מעצמם ללא סמיכת דבר אחר, אעפ"י כ' אין נוטלים מהם, שכל כלי שאינו עשוי לקבל מים – לאו כלי הוא. וכו' בשו"ע או"ח קנט, ד).
 (כלי קרטון חד פעמיים המיועדים לשימוש במשקה, כגון שהם מצופים בחומר בלתי חדיר), וכן כלי פלסטיק חד פעמיים – כשרים לנטילה. 'ברכות שמים' לר"ב וויס. עפ"י הגר"ש וואזנר ועוד פוסקים. ואולם בשו"ת אור לציון (להגר"צ אבא שאול זצ"ל. ח"ב יא, 1) נסתפק בדבר וכתב שאין ליטול בכלי חד פעמיים, ואם אין שם כלי אחר – יטול ללא ברכה).

ג. המים צריכים להיות ראויים לשתיית בהמה 9(קו). וע"ש עוד ובדף קה, אודות חמי האור וחמי טבריה; שיהא להם מראה מים; (שלא נעשתה בהם מלאכה, כגון שריית פת והדחת כלים, אבל הדחת ידים אינה פוסלתן. עפ"י תוס').

ד. שיעור המים שבכלי – לא פחות מרביעית. ואולם אם היה בכלי שיעור רביעית, ונטל אחד בפחות, השירים כשרים לנטילה של אחר ואין צריך שוב רביעית. (עפ"י רש"י. ובלבד שיגיעו המים לכל השטח הדרוש לנטילה. יש פירושים נוספים ושיטות שונות בראשונים).
 וכשנותן פחות מרביעית – צריך ליתן פעמיים, לטהר את המים הראשונים. (וזה מלבד העברת הלכלוך החוצץ שבידיו). אבל אם נותן רביעית בפעם אחת – אין צריך מים שניים. – כן היא שיטת התוס'.

ה. נסתפקו אם כשר לאכול במפה ללא נטילה. והביאו מדברי רב ושמואל שאין כשר לעשות כן, מלבד לאוכלי תרומה שהם זריזים ומשמרים מנגיעה – להם הקלו. (וכמו שנהגו ר' אמי ור' אסי שהיו כהנים).
 (ונחלקו הראשונים להלכה, אם קיים התר מפה כאשר מצויים מים, אם לאו).

ו. מסקנת הסוגיא להלכה, שהאוכל ע"י אדם אחר – האוכל צריך נטילה ולא המאכיל.

קסח. א. השמש המשמש בסעודה – האם מברך על כל דבר מאכל או שתיה שמכבדים לו?
 ב. האם מותר להדיח ידים ביום הכיפורים לצורך האכלה לתינוק?

א. אמרו, שהשמש מברך על כל כוס וכוס שנותנים לו, לפי שאין קבע לשתייתו, שאינו יודע אם יתנו לו עוד, ומסיח דעתו מן השתיה. אבל אינו מברך על כל פרוסה ופרוסה – כאשר יש שם אדם חשוב, והוא בטוח שיתן לו לחם כל צרכו.

ב. תני דבי מנשה, רשב"ג אומר: אשה מדיחה את ידה אחת במים ונותנת פת לבנה קטן. ועל שמאי הזקן גזרו שיאכיל בשתי ידיו (שלא רצה להאכיל בידו אחת). ובאר אב"י שנטילה זו אינה משום חובת נטילה שתקנו חכמים לסעודה, אלא משום 'שיבתא' (מין רוח רעה העלולה להזיק לתינוק).

(כתבו התוס' שנטילה זו אמורה גם למי שנטל ידיו שחרית. ואולם עתה אינה מצויה אותה רוח רעה בינינו, ואין אנו נוהגים בנטילה לפני האכלה לתינוק.
ואמר רבנו תם, שמותר ליטול ידיו שחרית ביוהכ"פ, גם ללא האכלה לתינוק, כי לא גרע מידי מלוכלכות בטיט וצואה, שהרי אין יכול ליגע בפיו ובעיניו בחוטמו ובאזניו עד שיטול.
ואולם מרש"י משמע, וכן פירש בה"ג (הל' יוהכ"פ דף ל) שהיא אותה רוח רעה השורה על הידים בלילה, והגידון כאן על נטילת שחרית. ומשמע לכאורה לפי'ז שלא התירו ליטול שחרית אלא לצורך האכלה. וצ"ע).

קסט. א. האם מותר לצרור בשר וגבינה יחדיו?

ב. האם מותר לשני אנשים לאכול על שלחן אחד, זה בשר וזה גבינה?

א. צורר אדם בשר וגבינה במטפחת, ובלבד שלא יהיו נוגעים זה בזה. שאפילו נגיעת צונן בצונן שאינה צריכה קליפה, צריכה הרחה.

ב. שני אנשים שאינם מכירים זה את זה אוכלים על שלחן אחד, זה בשר וזה גבינה, ואינם חוששים. ואם מכירים – אסור. וגם שני אחים המקפידים זה על זה, ואין אחד מהם יבוא לאכול משל האחר – אסור, שלא חילקו חכמים.

(לפירוש אחד בתוס', אפילו שנים המכירים מותר באופן שמעמידים דבר המפסיק ביניהם, כגון לחם או קנקן. או כשאוכל על מפה אחרת. לפירוש השני – אין מוזכר בגמרא התר זה).

דפים קח – קט

קע. א. טיפת חלב שנפלה לקדרה עם חתיכות בשר ורוטב – מה הדין?

ב. האם אפשר ללמוד דין 'טעם כעיקר' מאיסור בשר-בחלב, אם לאו? והאם אפשר ללמוד דין בשר בחלב משאר איסורים?

ג. האם 'אפשר לסוחטו' אסור או מותר, והאם חתיכה שבלעה איסור נעשית כנבלה עצמה, ומאי נפקא מינה?

ד. כזית בשר שנפל לתוך יורה של חלב – מה דין הבשר והחלב?

ה. חצי זית בשר וחצי זית חלב שבשלם זה עם זה – מה דינו של המבשל ומה דינו של האוכלים?

א. טיפת חלב שנפלה לתוך קדרה – אם נפלה על חתיכת בשר ונבלעה בה, אם יש ששים (- נותן טעם) בחתיכה כנגד החלב – הכל מותר. ואם לאו – החתיכה אסורה. (להתוס', אין החתיכה נאסרת אלא כשכולה חוץ לרוטב, אבל אם מקצתה ברוטב – משערים ששים בכל הקדרה. ומרש"י מ' שאין חילוק בדבר).

(כל שאר האכל שבקדרה – מותר. ואפילו חתיכות הנוגעו באותה חתיכה – אינן נאסרות, שאין האיסור הבלוע עובר מחתיכה לחתיכה אלא ע"י רוטב, בניער וכיסה. ס' התרומה, מובא בהג"א. ואילו הר"ן סובר שלפי מה שאנו נוקטים 'חתיכה עצמה נעשית נבילה', הרי החתיכה אוסרת את כל מה שבקדרה, מחמת הלחות וההבל אשר בה, ואפילו לא ניער וכיסה).

חזר וניער את הקדרה או כיסה אותה – לשיטת ר' יהודה, רבי ורב – החתיכה שנאסרה אוסרת את כל הקדרה, ואפילו יש ששים בשאר חתיכות – מין במינו לא בטל. ואולם אם יש ששים ברוטב הנוזלי (לא העבה) ובשאר דברים שאינם ממין החתיכה, כגון ירק, כנגד החתיכה שנאסרה – הכל מותר (מלבד החתיכה שבלעה האיסור, שהיא נשארת באיסורה לעולם), כי רואים את מינו כמי שאינו, ושאינו-מינו רבה עליו ומבטלו (רבא).